

Kartelopslag afhankelijk van veronderstelde transitieperiode

MARKTORDENING

De economische schade van een kartel is uit te drukken in een kartelopslag. Deze opslag is het verschil tussen de daadwerkelijk betaalde prijs en de prijs in het geval dat het kartel niet zou hebben bestaan, de *counterfactual* prijs, en laat zien hoeveel afnemers te veel hebben betaald tijdens de kartelperiode. Een metastudie, gebaseerd op 24 academische studies met 66 gerapporteerde opslagen, uitgevoerd door SEO laat zien dat de gemiddelde kartelopslag zeventien procent is. Bovendien blijkt het veronderstelde moment waarop de gevolgen van de prijsafspraken zijn uitgewerkt van grote invloed te zijn op de kartelopslag. Wanneer het kartel ophoudt te bestaan, kan dat uiteenlopende gevolgen hebben. Ten eerste kan de markt terugkeren naar 'normale' marktomstandigheden en prijzen. Ten tweede kan het zijn dat prijzen zich niet direct neerwaarts aanpassen, bijvoorbeeld doordat er lopende contracten met leveranciers zijn. Het kan dan maanden duren voordat prijzen op hun normale niveau zijn. Maar het uiteenvallen van een kartel kan ook juist tot lagere prijzen leiden, als het kartel direct wordt opgevolgd door een prijzenoorlog. Daardoor is bij het meten van de kartelopslag de gekozen transitieperiode cruciaal. Wanneer gerekend wordt met een te korte transitieperiode, worden de kosten meestal lager geschat.

De metastudie toont aan dat de kartelopslag gemiddeld vijftien procent hoger is wanneer er gemeten wordt over een periode van meerdere maanden na opheffing van het kartel. Het kartel voor betonproducten in Zuid-Afrika is een duidelijk voorbeeld: hier geldt een kartelopslag van 16,5 procent als de einddatum gelijk is aan de door de autoriteiten vastgestelde datum, terwijl het hanteren van een transitieperiode van tien

maanden resulteert in een kartelopslag van 28 procent (figuur).

De variatie in de kartelopslag als gevolg van het hanteren van verschillende periodes toont aan dat het noodzakelijk is om per kartelzaak zorgvuldig te kijken naar de specifieke kenmerken van het kartel, de bijbehorende markt, de wijze waarop afnemers het kartelproduct inkopen en wat de looptijd is van contracten. Het rapporteren van het effect van verschillende transitieperiodes op de schadeberekening is een minimale vereiste om de betrouwbaarheid en robuustheid van zulke berekeningen te borgen. ■ **HANNAH KOOPMAN, CHRISTIAAN BEHRENS EN NICOLE ROSENBOOM** (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK)

